

vitno peščeno zemljišče sijajno zboljšal, na njeno hvalo piše tako le: „Dokler bodo kmetovalci s samim hlevnim gnojem zadovoljni in bodo zanemarjali šoto in lator, ki ju včasih pred nosom imajo, ter ne bodo gospodarili po znanstvenih načelih, ki jih je skušnja potrdila, ostalo bode njihovo gospodarstvo na veke tako, kakor je bilo pred potopom svetá — starokopitno in — siromaško.“

„Novice“ so že večkrat povzdignile glas za šôtno stéljo; povzdignejo ga danes zopet z željo, naj bi njih glas — kjer imajo kmetovalci tega zaklada obilo pred saboj ali nedaleč od sebe — ne bil glas vpijočega v puščavi! Kdor ostane gluh dobrim svetom, sam je kriv, če ostane, kakor gori navedeni skušeni gospodar trdi — siromak.

Na hvalo vrabcem!

Vrabcem se nahaja v Evropi, Aziji in Afriki. O njem so misli kmetovalcev različne. Nekaterim je velik škodljivec, drugim velik dobrotnik. Kaj je tedaj pravo? Da so vrabci, če jih je velika truma skupaj, ob času zrelosti sadja ali žita vrtom in polju res nadležni, se ne dá tajiti; al njihova korist je večja, veliko večja kakor njihova škoda, kajti oni pokončavajo neizmerno veliko sadju in polju škodljivega mrčesa. Kedar ima ona mlade, letata on in ona iz gnjezda, da donašata mladim gosenice, žužke itd. Tega so se prepričali kmetovalci že večkrat s tem, da so mlade vrabce nalašč zadavili in v njihovih želodčkih našli mnogo imenovanega mrčesa.

Vrabcem ima tedaj celo poletje velike zasluge za sadna drevesa in pa druge pridelke na polju. Zato ne preganjajte vrabcev. Koliko so vrabci koristni, to je skusil kralj Friderik Véliki na Pruskem, ki je ukazal vse vrabce, kolikor se jih je doseči moglo, postreljati in za vsacega mrtvega vrabca se je izplačalo 6 vinarjev darila. V kratkem času je to zneslo več tisoč goldinarjev. Al kaj se je potem zgodilo? Gosenice in drugi škodljivi mrčesi so se v malo letih tako pomnožili, da je bila strašanska škoda na vrtilih in na polji očitna. Kralj Friderik je bil zato primoran preklicati ta ukaz. In še več denarja so potrosili za to, da so vrabcev iz tujih dežel nakupili in jih razpustili na Pruskem. — Še drug dokaz o koristi vrabcev je pa ta, da jih vpeljujejo v Ameriki in Avstraliji, kjer jih ni, kakor pri nas v Evropi, Aziji in Afriki.

Gospodarska skušnja.

* *Belega metulja, kapusnika, prežene premogov pepél.* Nek kmetovalec v Stargardu je s premogovim pepelom potresel večkrat zelje (kapus), dokler je rosa na njem ležala, in je tako popolnoma pregnal škodljivega belega metulja, ki posebno rad svoja jajca poklada na zelje. S tem pa je tudi gosenic rešen bil in mnogo zelja pridelal.

Gospodarske novice.

* *Pri poldrugo leto stari telici,* ki še nikoli ni breja bila, je živinozdravnik Eggert na Nemškem našel na paši vime polno mleka. Pač redka prikazen!

* *Sadne cepiče še zmirom lomijo* z dreves namesti da bi jih odrezali z nožem ali škarjami v več krajih Alzacije. Tako poroča „Landw. Wochenbl. für Elsass-Lothringen“. Da se s tem po nepotrebnem velika škoda godí staremu drevesu, kateremu se rana ne zaceli lahko, je očividno. Ko bi mi Slovenci tako ravnali s cepiči, bi kričali nemški časniki nad nami, da bilo bi groza.

* *Na deželni sadje- in vinorejski šoli v Mariboru* se bode izvanredni nauk v sadje- in vinoreji dajal gostom, ki se za ta poduk oglasijo do 5. aprila t. l. Ta izvanredna šola bode trajala od 9. do 21. aprila; vzelo se bo v njo le 20 gostov, ki morajo Štajarci in čez 18 let stari biti.

Obrtnijske stvari.

Netove lončene ceví za vodotoke.

Iz Solčave 30. marcija.

„Novice“ so že večkrat poročale, da Andrej Net, posestnik na Kokrici nad Kranjem, izdeluje tudi lončene ceví za vodotoke. Na to objavo smo l. 1875. namesto poprejšnjih lesenih ceví tudi mi v tukajšnjem farovžu dali po njem napraviti tak vodotok, kateri 182 seznjev daleč z visoke strmine vodo donaša, in sicer obilno brez najmanjše pokvare in spotike. Ako pomislimo, koliko ceno ima mecesnov les, kako malo ga je že današnji dan, in da lesene ceví v malo letih gnjijo ter vednega popravila potrebujejo, lončene pa, dobro žgane in vestno vložene, da ostanejo, rekel bi, na veke: moramo pripoznavati veliko dobroto ceví, kakoršne Andrej Net izdeluje in vlaga. Zatorej hvala, komur hvala gre, kar rad občno objavim v svojem in v imenu cerkvenih ključarjev z dostavkom, da bi bil že poprej to storil, a nalašč sem čakal, da ste pretekli dve zimi izvrstnost in stanovitnost njegovega dela potrdili. Z dobro vestjo tedaj vsakemu, kdor enake priprave potrebuje, priporočam lončene ceví, ki jih Net izdeluje in mojsterko poklada za pošteno ceno.

Janez Janc, župnik.

Nove postave.

Razglas finančnega ministerstva

o premenjevanji obligacij zlate rente, o njih zlaganji ali spisovanji, prepisovanji in razpisovanji, po tem o predkazovanji plačila obresti od teh obligacij.

§. 1. C. kr. blagajnica državnega dolgá bode na zahtev dotičnikov po postavi od 18. marca 1876. (drž. zak. št. 35) izdane obligacije zlate rente (po 200 gld., 1000 gold. in 10.000 gld.), če slovó na prinesca, prepisovala v obligacije slovoče na določna, ne zmišljena imena, ali pa nasproti obligacije na določna imena v obligacije spisovala (zlagala) ali pa razpisovala, vendar samo o zneskih ali vsotah, ki se dadó deliti z 200 brez ostanka.

Takisto se lahko zlatorentne obligacije na prinesca po 200 gold. in 1000 gold., ako se jih vpoleži, kolikor jih je treba, zamenjajo za večje obligacije na prinesca, a obligacije na prinesca po 1000 in 10.000 gold. za manjše obligacije sloveče na prinesca.

Odrgnjene in poškodovane obligacije, ali katerim je kuponska pòla poškodovana, zamenjavajo se za nove obligacije.

V vseh teh slučajih morajo dotični ljudje za vsako obligacijo, katero jim blagajnica državnega dolgá izroči namesto obligacij, ki so jih oni prinesli, opraviti neko blanketno pristojbino, kakor jo določi c. k. ravnateljstvo državnega dolgá; zastonj (brez pristojbine) se obligacije izdajo samo tedaj, kedar gre za zavezo ali razvezo obligacij, položenih v kavcijo na korist državnemu zakladu ali pa javnemu iz državnih denarjev zakladanemu zalogu (fondu).

§. 2. Propisi veljajoči gledé obligacij enotnega državnega dolga (razglas finančnega ministerstva od 6. marcija 1869. l., drž. zak. št. 29) o vpolaganji obligacij za namene, o katerih govori §. 1., po tem o izkazu, da ta, kdor prosi za premenjo obligacij, ima pravico, z njimi razpolagati, uporabljajo se primeroma tudi na obligacije zlate rente.

§. 3. Od obligacij zlate rente, slovóčih na določna imena, izplačujejo se obresti na neštempljane pobotnice.

Gledé neodgovornosti državne uprave za pravost ali pristnost podpisov na pobotnicah, in o sredstvih, s katerimi se je prejemnikom obresti moči na to stran zavarovati, veljajo določila, obsežena v §. 4 razglasa od 6. marcija 1869. leta (drž. zak. št. 29). Na pobotnice se izplačuje pri blagajnici državnega dolga na Dunaji, vendar se sme to izplačevanje obresti tudi odkazati na c. kr. deželne glavne blagajnice, finančne deželne blagajnice in deželne izplačevalnice, po tem na c. k. davkovne urade (davkarije) kraljevin in dežel zastopanih v državnem zboru, po dotičnih za obligacije enotnega državnega dolga ustanovljenih naravnilih.

§. 4. Kuponi obligacij zlate rente izplačujejo se — poleg izplačevalnic, ki so povedane na njih — pri c. k. blagajnicah in uradih imenovanih v §. 3, vendar samo pod tistimi utesnili, pod katerimi smejo te blagajnice in ti uradi kupone enotnega državnega dolga izplačevati (§. 4 razglasa od 28. decembra 1868. leta, drž. zak. št. 158).

Književne stvari.

O nabiranju narodno-slovstvenega blaga.

Mnogo se zanimiva slovenska inteligencija za literarno in politično izobraženost. To je vse gorke hvale vredno. A zelo malo se pa brigajo naši srednji, čeravno nekoliko izobraženi stanovi, za nabiranje národnega blaga in za ohranjenje zgodovinskih spominkov, da bi se take reči pozabljivosti otele. Nekateri nimajo za to sposobne znanosti, drugi imajo premalo domovinske ljubezni, nekaterim pa se take reči celó otročarije zdijo. Koliko naših duhovnikov, učiteljev in dijakov, ki med ljudstvom na kmetih živé, bi se kaj lahko požurilo, da bi le vsak eno pesem, pravljico ali kako drugo narodno drobtino pobral in zapisal! Tako bi iz malega stvar prirastla velika, in skupina narodnega blaga bila bi tolika, da bi se nam tuji narodi čudili, kakošen zaklad narodne prosvete smo Slovenci zakopan imeli.

Da bi pa ne priganjal samo, naj bi naši rodoljubi zapisovali omenjeno stvarino, hočem jim tudi svetovati, kako najlože se naučijo take reči zapisovati, in kje in kedaj se največ in najlože kaj tacega izvé.

Najprej jim je potrebno, da spise o nabiranju narodnega blaga pazljivo prečitajo, kateri se nahajajo v stariših tečajih naših neprecenljivih „Novic“, v nekdanjem Janežičevem „Glasniku“ in v „Slovenski Bčeli“, in pa v Majarjevem „Slavjanu“; potlej bi še le vedeli, kako gre s takimi rečmi ravnati, kaj je zapisovanja vredno, kaj pa ne. Časopisi o tem sedaj čisto malo gradiva imajo. Ker „Matica slovenska“ si prizadeva za nabiro narodnega blaga, zato je pravi način tacega nabiranja gotovega prevdarka vreden.

Treba je, da se zapisavajo povsod tako, kakor narod govori, da se naznanjajo naglaski (akcenti) in druge posebnosti.

Potrebno je zato, da spisatelj omenjene stvarine obiskuje ženitve, botrine, godovnice, rednine itd.; tukaj bo zvedel mnogo pesmi in običajev, pa mora tudi sam znati se dobro narodno vèsti, peti pesmi, znati običaje, da

ga nimajo za neumneža; rešiti in nastavljeni zagonetke (uganjke) itd. Narodne igre se morejo opazovati pri pastirjih na paši.

Ravno tako je tudi dobro, da se spisatelj pridruži k raznim kmetiškim delom, na pr., kedar proso ma-nejo, lan tarejo, praprot žanjejo, koruzo ropkajo, predejo itd. Tudi tukaj je neobhodno potreba spisatelju, da zna več pesmi na pamet peti, praviti pravljice itd. Spisatelj ne sme takih reči nikoli v pričo ljudi v nič devati ali zasmehovati. Največ vspeha gotovo doseže tak, ki je sam kmet ali pa rokodelc, samo da umeti mora, omenjeno stvarino zapisati. To vé pisatelj teh vrstic iz svoje lastne skušnje.

Prave stare narodne pesmi se začenjajo večidel s: „stoji, stoji beligrad“, — „ležaj, ležaj ravno polje“, — „sveti, sveti lunica“, — „stoji, stoji gartelc nov“ itd. Opomniti je pa, da se dobrih starih pesmi sedaj, ko umetno pesništvo prevladuje, malo dobi; one čedalje bolj ginejo, kakor tudi druga narodna stvarina. Največ se še nabere pravljic in pregovorov; treba je zato posebno opazovati govore starih ljudi, ki med nje radi vpletajo pregovore; take si spisatelj mora iz glave zapomniti, če mu ni mogoče, jih vpričo njih zapisati.

Dobro je pa tudi, če spisatelj, ki je dobro znan z občinstvom, povpraša, kdo kaj zna praviti pravlic (istorij), in ko ga izvé, da ga gre povprašat za-nje, pa včasih tacemu tudi kaj daruje.

V naši okolici so skoraj dobre navadne izginile. Ko bi jih ne bil otel pozabljivosti pred nekoliko leti pisatelj pričujočega članka, reči smem, da še tako vnet rodoljub bi jih ne bil nič več pozvedel.

G. Kr.

Zabavno berilo.

Angora.

Zgodovinski-romantičen obraz.

1.

(Dalje.)

„Nu, vojvoda“, — govoril je Jefrem dalje — „ti znaš to tako dobro, kakor znam jaz, ali tvoje srce, ki je od mladosti gorelo tvojemu pobratimu, upira se resnici, da je vojvoda Topličanin izneveril se našemu podvzetju.“

Kazančič je molčal, sklonil je glavo in svobodno začel korakati naprej.

„Ni več ta, ki je bil, predno se je sešel z njo v Drinopolji“ — pričel je Jefrem dalje — „ni skrbel nas zaman.“

Vojvoda si je obličje otrl z dlanjo, prikimal je z glavo in molčal.

„Potlej njegovega obraza nisem videl več jasnega“, — govoril je dalje Jefrem — „pa saj ga zdaj vidim le redko kedaj, gotovo se nas ogiblje, a kaj govorim, — nas, ogiblje se tudi tebe, svojega pobratima.“

„Že često se mi je zdelo to“ — pristavil je vojvoda zamolklo.

„Pazi“ — rekel je varno junak, vstavil se je in za ramo prejel vojvodo — „hudovesten volkodlak je to, ki razjeda njegovo srce. Omamila ga je bolezen ta Lazarjeva hči, ki se je narodila baš tisto nesrečno uro, katero Mara, nje sestra, Brankovičeva soproga —“

„Ha, sveti Sava!“ — vskriknil je vojvoda razgret — ko bi bili vohonje bili kde blizu, da bi bili slišali njegove dosto daleč sezajoče besede — „tako je to, a ne drugače!“ — potrdil je krepko, popolnoma preverjen — „zato je silil, da bi šli sè svojimi junaci vred v